

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

NAZA

Μια ταινία των Yuval Abraham και Rachel Szor

80' · Εβραϊκά, Αγγλικά · Ηνωμένο Βασίλειο 2026 · Guardian Documentaries

ΕΙΔΙΚΟ ΒΡΑΒΕΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ · ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΒΕΝΕΤΙΑΣ 2026

Ο **Guardian** παρουσιάζει μαζί με την **JW Films**

σε συνεργασία με τις **Placeholder Films** και **Unseen Hand**

Εκτελεστικός παραγωγός **Jonathan Glazer**

Σύνοψη

Σε μυστικές νυχτερινές συνομιλίες στις ταρατσες του Τελ Αβίβ, τα συστήματα πίσω από την οργανωμένη μαζική εξόντωση Παλαιστινίων αμάχων στη Γάζα από το Ισραήλ έρχονται στο φως από τις φωνές των ίδιων ανθρώπων που τα σχεδίασαν και χρησιμοποίησαν.

Σημείωμα των σκηνοθετών

Κάναμε αυτή την ταινία από αίσθηση χρέους: να αξιοποιήσουμε τη θέση μας ως Ισραηλινοί κινηματογραφιστές και δημοσιογράφοι, ώστε να εξετάσουμε τα συστήματα πίσω από τη μαζική εξόντωση Παλαιστινίων αμάχων, για την οποία ευθύνεται η χώρα μας. Καθώς γυρίζαμε, τα τελευταία τρία χρόνια, μέλη του ισραηλινού στρατού σε ταράτσες του Τελ Αβίβ μέσα στη νύχτα, βρεθήκαμε να θέτουμε τα ίδια ακριβώς ερωτήματα που έθεσε η γενιά των παππούδων μας και που διατρέχουν ολόκληρο τον 20ό αιώνα: πώς επιτρέπει μια ομάδα ανθρώπων την ολοκληρωτική απανθρωποποίηση μιας άλλης; Πώς μοιάζει η λειτουργία ενός τέτοιου συστήματος εκ των έσω;

Πολλές από τις αποκαλύψεις της ταινίας δημοσιεύτηκαν σχεδόν αμέσως μόλις τις μάθαμε, τους μήνες που ακολούθησαν τις επιθέσεις της 7ης Οκτωβρίου, από τον Guardian — έναν από τους παραγωγούς του NAZA — σε συνεργασία με τα +972 Magazine και Local Call. Η ταινία μάς επιτρέπει να διερευνήσουμε κάτι βαθύτερο από όσο μπορούσε μόνη της η ερευνητική μας δημοσιογραφία: όχι μόνο τα λόγια που λέγονται, αλλά και εκείνα που δεν λέγονται - τη σιωπή. Είναι στο χέρι όλων μας να σπάσουμε αυτή τη σιωπή.

Yuval Abraham και Rachel Szor

Yuval Abraham και Rachel Szor

© David Levene / The Guardian

Συνέντευξη με τους σκηνοθέτες

Ποιο ήταν το κίνητρό σας πίσω από αυτή την ταινία;

Η κριτική μας προς το ισραηλινό κράτος επικεντρωνόταν πάντα σε εγκλήματα συστημικού χαρακτήρα. Στην ταινία *Καμιά Άλλη Γη* αφιερώσαμε πέντε χρόνια, μαζί με τον Basel Adra και τον Hamdan Ballal, καταγράφοντας την κατεδάφιση Παλαιστινιακών σπιτιών από τον Ισραηλινό στρατό, ώστε να σκιαγραφήσουμε μια ευρύτερη εικόνα: ένα σύστημα κατοχής και εθνικιστικής υπεροχής που στοχεύει στην απομάκρυνση των Παλαιστινίων από τη Δυτική Όχθη. Στο ΝΑΖΑ, αντίστοιχα, ενώνουμε τα κομμάτια ενός συστήματος: συγκεντρώνουμε τις μαρτυρίες είκοσι τεσσάρων αξιωματικών των μυστικών υπηρεσιών και στρατιωτών και αποτυπώνουμε τα στρατιωτικά συστήματα που χρησιμοποιήθηκαν για να διαπραχθεί αυτό που μια επιτροπή του ΟΗΕ και οι κορυφαίες διεθνείς οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουν χαρακτηρίσει γενοκτονία.

Δεν συγκεντρωθήκαμε λοιπόν σε μεμονωμένα εγκλήματα πολέμου από ανεξέλεγκτους στρατιώτες που αγνόησαν τις διαταγές. Συγκεντρωθήκαμε στις ίδιες τις διαταγές, τις πολιτικές, τις αποδεκτές πρακτικές, τη γλώσσα και τη λογική που τις καθιστούν δυνατές — και τους ανθρώπους που κινούνται μέσα σε αυτές. Το σύστημα και τα γρανάζια του.

Αυτό έχει σημασία, εν μέρει, επειδή το ζήτημα της γενοκτονίας είναι αδιαχώριστο από το ζήτημα της πρόθεσης. Η πρόθεση αντιμετωπίζεται συχνά ως κάτι κρυμμένο στο μυαλό πολιτικών ή στρατιωτικών ηγετών. Όμως και τα συστήματα αποκαλύπτουν πρόθεση: μέσα από τους κανόνες που θεσπίζουν, τους στόχους που εγκρίνουν, τα ρίσκα που αποδέχονται και τα μοτίβα που παράγουν κατ' επανάληψη. Αποτυπώνοντας αυτά τα συστήματα μέσα από μαρτυρίες ανθρώπων που βρέθηκαν στο εσωτερικό τους, ελπίζουμε η ταινία να συνεισφέρει κάτι ουσιαστικό σε αυτή τη συζήτηση και να βοηθήσει ώστε να αποδοθούν ευθύνες και δικαιοσύνη για τα βαριά εγκλήματα που έχει διαπράξει το Ισραήλ στη Γάζα.

Πότε αποφασίσατε ότι θα κάνετε αυτή την ταινία και πώς προέκυψε;

Στα τέλη του 2023, μετά τη σφαγή της 7ης Οκτωβρίου από τη Χαμάς, παρακολουθήσαμε την ηγεσία της χώρας μας — με τη στήριξη των κυρίαρχων ισραηλινών ΜΜΕ και μεγάλων τμημάτων της κοινής γνώμης — να κανονικοποιεί γενοκτονικές ιδέες για τον πληθυσμό της Γάζας: ότι εκεί δεν ζουν αθώοι άμαχοι, παρά μόνο «ανθρώπινα ζώα» ανάξια να ζήσουν.

Μιλώντας με Παλαιστίνιους και Ισραηλινούς, καταλάβαμε γρήγορα ότι αυτές οι ιδέες μεταφράζονταν σε στρατιωτικές ενέργειες. Το να κάνουμε μια ταινία για αυτό το σύστημα και την εσωτερική λειτουργία του μάς φάνηκε το σωστό, τη στιγμή που τόσο σημαντικά εγκλήματα διαπράττονται από ανθρώπους της ίδιας μας της κοινωνίας και στο όνομά μας. Η ταινία δείχνει, πιστεύουμε, ότι η σφαγή αμάχων στη Γάζα δεν ήταν απλώς παρεπόμενο του πολέμου, όπως συχνά παρουσιάστηκε από τα ΜΜΕ, αλλά μια προσχεδιασμένη, υπολογισμένη και εσκεμμένη ενέργεια, που απορρέει άμεσα από ισραηλινές αποφάσεις.

Γνωρίζαμε επίσης ότι έπρεπε να δημοσιεύουμε τα ευρήματά μας σε πραγματικό χρόνο. Στα τέλη του 2023 ο Yuval άρχισε να γράφει ερευνητικά ρεπορτάζ για τον ισραηλινό στρατό — εξετάζοντας τα συστήματα στοχοποίησης που βασίζονται σε τεχνητή νοημοσύνη και τα σχέδια βίου εκδιωγμού πληθυσμού στη Γάζα — τα οποία δημοσιεύτηκαν από το Local Call και το ανεξάρτητο ισραηλινο-παλαιστινιακό μέσο +972 Magazine, συχνά σε συνεργασία με τον Guardian. Αργότερα και άλλα δημοσιογραφικά μέσα, μεταξύ των οποίων οι New York Times και η Washington Post, κάλυψαν και επιβεβαίωσαν την ύπαρξη των ίδιων συστημάτων. Η ταινία πατάει σε ορισμένες από αυτές τις έρευνες.

Η Laura Poitras έχει πει επανειλημμένα ότι το ντοκιμαντέρ είναι μορφή τέχνης, συγγενική με τη δημοσιογραφία αλλά διακριτή από αυτήν. Γιατί νιώσατε την ανάγκη να επιστρέψετε στη δουλειά σας ως ερευνητές δημοσιογράφοι, αυτή τη φορά ως δημιουργοί ντοκιμαντέρ; Και πώς επιλέξατε τη συγκεκριμένη φόρμα και κινηματογραφική γλώσσα, οπτικά και δομικά;

Κάθε απόφαση στον κινηματογράφο, από την τοποθέτηση του κάδρου μέχρι τη δομή και το μοντάζ, αφορά εξίσου όσα φαίνονται και ακούγονται όσο και όσα δεν φαίνονται και δεν ακούγονται. Ο κινηματογράφος σου επιτρέπει να εξετάσεις τη σιωπή δίπλα στον λόγο, την παρουσία δίπλα στην απουσία, μια πόλη που χτίζεται δίπλα σε μια πόλη που καταστρέφεται. Στην ταινία κοιτάμε το Τελ Αβίβ, το φιλελεύθερο κέντρο του Ισραήλ, την ώρα που μια άλλη πόλη, η Γάζα, εξήντα χιλιόμετρα μακριά, καταστρέφεται. Η Γάζα είναι παρούσα μέσα από την απουσία της. Αυτή η φόρμα μάς επιτρέπει να αποτυπώσουμε τη βία έμμεσα, με την ελπίδα ότι έτσι ίσως διαπεράσει τη νάρκωση και την αδράνεια πάρα πολλών ανθρώπων που έχουν ήδη συνηθίσει τις άφθονες άμεσες εικόνες βίας.

Μιλώντας για την ταινία του *Η Ζώνη Ενδιαφέροντος*, ο Jonathan Glazer, εκτελεστικός παραγωγός μας, εξήγησε τη σκέψη του για την ηθική της αναπαράστασης λέγοντας ότι τα θύματα μπορεί να βρίσκονται εκτός κάδρου στην ταινία του, ποτέ όμως εκτός σκέψης. Αυτή η ιδέα μάς επηρέασε στο ΝΑΖΑ και στη διαμόρφωση της οπτικής του γλώσσας. Η ταινία κοιτάζει την ισραηλινή πλευρά, ισραηλινά σπίτια, ισραηλινές πράξεις — χωρίς όμως ποτέ να αφήνει από τα χέρια της τον λόγο ύπαρξής της: τη σφαγή στη Γάζα και όσα την καθιστούν δυνατή.

Στο μοντάζ ξέραμε ότι θέλαμε να διατηρήσουμε τη δύναμη της «ντοκιμαντερίστικής στιγμής» που ξετυλίγεται μπροστά στην κάμερα. Αυτό ήταν ιδιαίτερα δύσκολο σε μια ταινία που στηρίζεται σε μαρτυρίες οι οποίες χρειαζόταν να είναι ανώνυμες. Γι' αυτό αφήσαμε πολύ χώρο στις σιωπές, στις ερωτήσεις και τις απαντήσεις, επιχειρώντας να δομήσουμε την ταινία περισσότερο ως διάλογο, ως αναζήτηση της αλήθειας μέσα από τον κινηματογράφο, παρά ως δημοσιογραφικό μοντάζ.

Πέρα από τα πιθανά ζητήματα ασφάλειας, τι σας τράβηξε στις νυχτερινές συνεντεύξεις σε ταράτσες ως τόπο της ταινίας;

Μας φάνηκε η μόνη επιλογή για την ταινία. Η πραγματικότητα στο Ισραήλ-Παλαιστίνη ήταν πάντα σκοτεινή, αλλά από τις 7 Οκτωβρίου μάς έχει καταπιεί ένα απόλυτο σκοτάδι και η αυγή δεν φαίνεται πουθενά στον ορίζοντα. Η ταινία μας αντανακλά την εποχή μέσα στην οποία φτιάχτηκε.

Το σκοτάδι θεωρείται συνεργός των εγκλημάτων, πράξεων που πρέπει να μείνουν κρυφές λόγω της φρικαλεότητάς τους. Είναι όμως και συνεργός της ειλικρίνειας: στο σκοτάδι οι άνθρωποι λένε πράγματα που δεν θα έλεγαν στο φως, και κάποιες από τις πιο έντονες, πιο αποκαλυπτικές στιγμές της ταινίας συμβαίνουν με τα φώτα σβηστά. Χωρίς ειλικρίνεια για όσα έγιναν στο σκοτάδι, δεν θα μπορούσαμε να βγούμε ξανά στο φως.

Οι συνομιλητές σας εικονογραφούν τη μαρτυρία τους για τις high-tech μεθόδους που χρησιμοποιούνται στη Γάζα με επίτηδες low-tech διαγράμματα, σχεδιασμένα με το χέρι, με στυλό σε χαρτί. Πώς και πότε καταλήξατε σε αυτή την εντυπωσιακή μορφική επιλογή;

Για να σκοτώσουν άλλους ανθρώπους, οι άνθρωποι χρειάζεται συχνά να τους αναπαράστησουν με τρόπο που μειώνει την ανθρώπινη υπόστασή τους: μετατρέποντάς τους σε αριθμούς ή στατιστικά, βλέποντάς τους ως κουκκίδες σε μια οθόνη ή χαρακτηρίζοντάς τους απλώς «ΝΑΖΑ» — ένα στρατιωτικό ακρωνύμιο στα εβραϊκά, που αποδίδεται ευφημιστικά στις «παράπλευρες απώλειες».

Ζητώντας από αυτούς τους στρατιωτικούς να σχεδιάσουν με το χέρι τα συστήματα που χρησιμοποιούσαν, νιώσαμε ότι δεν θα κερδίζαμε μόνο πολύτιμη γνώση για το πώς λειτουργούσαν, αλλά και για τον τρόπο με τον οποίο άνθρωποι που συμμετέχουν σε εξ αποστάσεως μαζικές δολοφονίες βλέπουν και αναπαριστούν τα θύματά τους: μια ματιά στο βλέμμα του θύτη.

Γιατί η κάμερα φεύγει από τον χώρο της συνέντευξης και στρέφεται στη γραμμή του ορίζοντα και σε λεπτομέρειες της καθημερινής ζωής, μέσα από παράθυρα ή στους δρόμους;

Κάθε βράδυ στις 8, εκατομμύρια Ισραηλινοί μαζεύονται μπροστά στις τηλεοράσεις τους για το δελτίο ειδήσεων. Είναι ένα είδος εθνικής τελετουργίας. Η ταινία, που παρατηρεί το Τελ Αβίβ σχεδόν σαν να το παρακολουθεί, εξετάζει αυτά τα τελετουργικά και αναρωτιέται τι ρόλο παίζουν στην παραγωγή συμμόρφωσης.

Καθώς ακούμε πώς η μαζική παρακολούθηση μιας ολόκληρης κοινωνίας στη Γάζα τροφοδότησε τη μαζική εξόντωση αυτής ακριβώς της κοινωνίας, στρέφουμε τον φακό πίσω στο Τελ Αβίβ, εξετάζοντας την πόλη ως μια φούσκα όπου η ζωή συνεχίζεται κανονικά ενώ εξήντα χιλιόμετρα πιο πέρα σκοτώνονται άνθρωποι.

Το κεντρικό στρατηγείο του ισραηλινού στρατού βρίσκεται στην καρδιά του Τελ Αβίβ. Πολλοί από όσους ηγούνται της εκστρατείας βομβαρδισμών μέσα από τις μυστικές υπηρεσίες κατάγονται από το Τελ Αβίβ και θεωρούνται η κοινωνική και πνευματική ελίτ του Ισραήλ, εκείνοι που αντιπολιτεύονται τον Νετανιάχου. Η ταινία καταθέτει τον ρόλο που έπαιξαν· μια υπενθύμιση ότι για να διαπραχθεί μια θηριωδία τέτοιας κλίμακας πρέπει να συμμετάσχουν όλα τα μέρη μιας κοινωνίας.

Ποιοι είναι οι άνθρωποι που μιλούν στην ταινία;

Όπως μπορείτε να φανταστείτε, το ΝΑΖΑ παράχθηκε με μεγάλη προσοχή τα τελευταία τρία χρόνια, υπό αυστηρά μέτρα ασφαλείας, λόγω του εξαιρετικά ευαίσθητου περιεχομένου και του δυνητικά ενοχοποιητικού χαρακτήρα όσων καταθέτουν οι συνομιλητές μας.

Στην ταινία μιλούν 24 Ισραηλινοί αξιωματικοί και στρατιώτες των στρατιωτικών υπηρεσιών πληροφοριών — όλοι υπό τον όρο της ανωνυμίας. Όλοι τους έχουν εμπλακεί στην παρακολούθηση ή στην εξ αποστάσεως θανάτωση Παλαιστινίων αμάχων στη Γάζα. Η εμφάνιση και οι φωνές τους έχουν αλλοιωθεί ψηφιακά ώστε να αποκρύπτεται η ταυτότητά τους.

Οι δημοσιογράφοι στηρίζονται συχνά σε εμπιστευτικές πηγές για να προσεγγίσουν την αλήθεια γύρω από κρατικά εγκλήματα. Παρ' όλα αυτά, το να εξασφαλίζεις εμπιστευτικότητα σε ανθρώπους που, με τα ίδια τους τα λόγια, έχουν εμπλακεί σε σοβαρά εγκλήματα δεν είναι κάτι που το παίρνουμε ελαφρά. Ήταν σαφές ότι οι αξιωματικοί δεν θα μιλούσαν διαφορετικά, φοβούμενοι αντίποινα από το ισραηλινό κράτος. Ακριβώς επειδή οι μαρτυρίες τους ενοχοποιούν ένα πολύ ευρύτερο σύστημα, και επειδή οι φόνοι στη Γάζα συνεχίζονται, νιώσαμε υποχρεωμένοι να δημοσιοποιήσουμε όσα κατέθεσαν.

Ενας από τους συνομιλητές λέει στην ταινία ότι, αν αποκαλυφθεί η ταυτότητά του, το Ισραήλ θα τον φυλακίσει επειδή εξέθεσε όσα έκανε ο στρατός στη Γάζα. Αυτό με έβαλε σε σκέψεις: γιατί μίλησαν, τελικά, αυτοί οι άνθρωποι μαζί σας;

Σχεδόν το σύνολο των ισραηλινών ΜΜΕ έδειξε τόσο μικρό ενδιαφέρον για τις συνέπειες των ισραηλινών βομβαρδισμών της Γάζας στους αμάχους, ώστε δημιουργήθηκε ένα κενό μέσα στο οποίο μπορούσε κανείς να εισχωρήσει. Κάποιες φορές, το μόνο που χρειάστηκε ήταν να κάνουμε τις σωστές ερωτήσεις.

Οι άνθρωποι είχαν σαφώς διαφορετικά κίνητρα για να απαντήσουν σε αυτές τις ερωτήσεις. Κάποιοι είπαν ότι πήγαν στον στρατό σοκαρισμένοι από την έκταση των φόνων της 7ης Οκτωβρίου, αλλά με τον καιρό κατάλαβαν ότι οι ίδιοι είχαν εμπλακεί σε σοβαρά εγκλήματα. Αυτές οι πηγές μιλούσαν συχνά από θέση ντροπής ή ενοχής. Μιλούσαν στα εβραϊκά, και συχνά νιώθαμε ότι απευθύνονταν σε άλλους Ισραηλινούς, ώστε εκείνοι να αναρωτηθούν για όσα στάλθηκαν να κάνουν στο όνομά τους. Άλλους τους κινούσε ένα είδος περηφάνιας — όχι πάντα για τον ίδιο τον φόνο, αλλά για τη γνώση που είχαν αποκτήσει έπειτα από χρόνια υπηρεσίας σε μυστικές μονάδες, ή για ό,τι θεωρούσαν επαγγελματικό επίτευγμα.

Η ταινία μας δεν επικεντρώνεται στα κίνητρά τους. Δεν ακολουθεί τη δημοσιογραφική διαδικασία εντοπισμού των συνομιλητών για συνεντεύξεις, ούτε διερευνά σε βάθος πώς αυτοί παλεύουν με την ενοχή, την ντροπή, την περηφάνια ή την ευθύνη για όσα έκαναν. Πρόκειται για συνειδητή επιλογή. Αυτή η ταινία ασχολείται μόνο με τον ίδιο τον φόνο και με ό,τι τον καθιστά δυνατό. Το να αφιερώνουμε πολύ χρόνο στα κίνητρα των πηγών, στις τύψεις τους, στην περηφάνια τους, στις πολιτικές τους απόψεις, θα έφερε τον κίνδυνο να μετατοπίσει το κέντρο βάρους μακριά από τα θύματα — κάτι που δεν θέλαμε.

Ποιες ήταν κάποιες από τις δυσκολίες που συναντήσατε φτιάχνοντας την ταινία;

Οι πηγές που εμπλέκονται στην ισραηλινή αεροπορική εκστρατεία στη Γάζα — μια από τις πιο θανατηφόρες για αμάχους στη σύγχρονη ιστορία — υπηρετούν στις πιο μυστικές και επίλεκτες μονάδες στρατιωτικών πληροφοριών της χώρας. Χρειάστηκε να περάσουμε μήνες, και τελικά

χρόνια, εντοπίζοντας τους κατάλληλους ανθρώπους, οι οποίοι με τη σειρά τους έκαναν συχνά μήνες μέχρι να δεχτούν να μιλήσουν μπροστά σε κάμερα.

Οι στρατοί είναι δομημένοι γύρω από την αποκέντρωση του καθήκοντος: κάθε αξιωματικός είναι υπεύθυνος για ένα τμήμα της αλυσίδας θανάτωσης, ενώ οι συνολικές συνέπειες μιας επιχείρησης διαχέονται συχνά σε πολλούς διαφορετικούς ανθρώπους, μονάδες και αποφάσεις. Γι' αυτό δεν μπορούσαμε να στηριχούμε σε μια χούφτα πηγές για τους ισχυρισμούς της ταινίας και δουλέψαμε ώστε να βρούμε είκοσι τέσσερις.

Έπρεπε επίσης να δουλέψουμε υπό αυστηρούς περιορισμούς ασφαλείας, γνωρίζοντας ότι το ισραηλινό κράτος δεν είχε δώσει άδεια σε αυτούς τους ανθρώπους να μας μιλήσουν και ότι μιλώντας έθεταν τον εαυτό τους σε κίνδυνο.

Αναφέρατε νωρίτερα την ταινία Καμιά Άλλη Γη, που ήταν συνεργασία Ισραηλινών και Παλαιστινίων. Το NAZA το σκηνοθετεί η ισραηλινή ομάδα. Γιατί;

Αυτή η ταινία κοιτάζει τη δική μας κοινωνία. Αφορά τις δικές μας ένοπλες δυνάμεις και τις συνέπειες των πράξεών τους. Αν οι Παλαιστίνιοι συνεργάτες μας επιχειρούσαν να επικοινωνήσουν με αξιωματικούς των υπηρεσιών πληροφοριών, όπως κάναμε εμείς, το πιθανότερο είναι ότι θα συλλαμβάνονταν και θα βασανίζονταν, ή ακόμη και θα δολοφονούνταν. Η Επιτροπή Προστασίας Δημοσιογράφων (CPJ) έχει καταγράψει περισσότερους από 200 Παλαιστίνιους δημοσιογράφους που σκοτώθηκαν από το Ισραήλ στη Γάζα μετά τις 7 Οκτωβρίου, ενώ δεκάδες κρατήθηκαν για μεγάλα διαστήματα, οι περισσότεροι χωρίς ποτέ να τους απαγγελλεί κατηγορία. Γι' αυτό νιώσαμε ότι είναι δική μας ευθύνη ως Ισραηλινοί να αξιοποιήσουμε το προνόμιο που μας δίνει αυτό το άδικο σύστημα, ώστε να το εξετάσουμε από μέσα και να κοιτάξουμε τον τόπο από τον οποίο προερχόμαστε.

Οι Ισραηλινοί στρατιώτες, όμως, δεν κατέχουν κάποια πιο αληθινή εκδοχή των γεγονότων από τα παλαιστινιακά θύματα. Η αλήθεια για τη φρίκη στη Γάζα ήταν εμφανής σε πολλούς — και κατά τη γνώμη μας θα έπρεπε να είναι σαφής σε όλους — από την πρώτη κιόλας στιγμή της ισραηλινής επίθεσης, μέσα από τις μαρτυρίες Παλαιστινίων στη Γάζα που κατέγραψαν με θάρρος την ίδια τους την καταστροφή, πληρώνοντάς το συχνά με τη ζωή τους. Ακριβώς επειδή ζούμε σε έναν κόσμο που τόσο συχνά αρνήθηκε να πιστέψει τα θύματα και υποβάθμισε τις μαρτυρίες τους, νιώσαμε την ανάγκη να συγκεντρώσουμε μαρτυρίες από το εσωτερικό του συστήματος που τους επιτίθεται. Ελπίζουμε ότι έτσι η άρνηση θα γίνει πιο δύσκολη — γιατί η άρνηση επιτρέπει σε αυτά τα εγκλήματα να συνεχίζονται. Και συνεχίζονται μέχρι σήμερα.

Τι περισσότερο μπορείτε να μας πείτε για τον τίτλο της ταινίας, NAZA; Τι θέλει να προκαλέσει στο κοινό;

Το NAZA είναι στρατιωτικό ακρωνύμιο που προέρχεται από το נֶזֶק אָגָוִי (Nezek Agavi, «παράπλευρη απώλεια»), το οποίο χρησιμοποιείται ευφημιστικά από τις ισραηλινές υπηρεσίες πληροφοριών για να δηλώσει τον αριθμό των αμάχων που υπολογίζεται ότι θα σκοτωθούν σε μια αεροπορική επιδρομή. Αποδεικνύει ότι μεγάλο μέρος των θανάτων αμάχων στη Γάζα έγινε εν πλήρει γνώσει, και όχι εκ λάθους όπως ισχυρίστηκαν κάποιοι.

Το ΝΑΖΑ είναι επίσης μια κριτική στον τρόπο με τον οποίο ο χαρακτηρισμός των θανάτων ως «παράπλευρων» κρύβει τον εσκεμμένο και υπολογισμένο χαρακτήρα τους. Όταν οι ζωές αμέτρητων αμάχων θεωρούνται ασήμαντες, μπορούν όλες να μετατραπούν σε «ΝΑΖΑ», και κάθε πλήγμα μπορεί ουσιαστικά να δικαιολογηθεί, ανεξάρτητα από το κόστος για τους αμάχους.

Αυτό είναι ιδιαίτερα επικίνδυνο σε μια εποχή τεχνητής νοημοσύνης και μαζικών δεδομένων, όταν είναι δυνατή η παραγωγή μιας ατέλειωτης ροής υποτιθέμενων στρατιωτικών δικαιολογήσεων, που καθιστούν κάθε σφαγή αμάχων «ΝΑΖΑ» — παράπλευρη απώλεια σε κάποιο στόχο που αποφασίστηκε με τη βοήθεια τεχνητής νοημοσύνης — και συνεπώς την εξαιρούν από κάθε έλεγχο. Έτσι, ένας ακρογωνιαίος λίθος του διεθνούς δικαίου, η υποχρέωση να πλήττονται μόνο στρατιωτικοί στόχοι, μετατρέπεται σε εργαλείο που νομιμοποιεί τη σφαγή την οποία προσπαθούσε να αποτρέψει.

Ο πρώην επικεφαλής των ισραηλινών στρατιωτικών υπηρεσιών πληροφοριών Aharon Haliva είπε σε ηχογράφηση που διέρρευσε: «Για όλα όσα συνέβησαν στις 7 Οκτωβρίου, για καθέναν από εμάς που πέθανε στις 7 Οκτωβρίου, πρέπει να πεθάνουν 50 Παλαιστίνιοι. Δεν έχει σημασία τώρα — παιδιά ή όχι. Δεν μιλάω από εκδίκηση, αλλά ως μήνυμα προς τις επόμενες γενιές. Χρειάζονται μια Νάκμπα πού και πού για να νιώσουν το τίμημα.» Πιστεύουμε ότι ένας από τους τρόπους με τους οποίους ο ισραηλινός στρατός κατάφερε να μετατρέψει ένα γενοκτονικό όραμα σαν του Haliva σε στρατιωτική πρακτική, κρύβοντας ταυτόχρονα τη φύση του, ήταν ορίζοντας μεγάλο μέρος των θανάτων ως «παράπλευρους», ως «ΝΑΖΑ».

Βιογραφικά

Ο Yuval Abraham είναι σκηνοθέτης και ερευνητής δημοσιογράφος. Η Rachel Szor είναι κινηματογραφίστρια και διευθύντρια φωτογραφίας. Είναι δύο από τους τέσσερις συν σκηνοθέτες του βραβευμένου με Όσκαρ ντοκιμαντέρ *Καμιά Άλλη Γη* (2024).

Ο James Wilson είναι παραγωγός, υποψήφιος για Όσκαρ Καλύτερης Ταινίας και δύο φορές βραβευμένος με BAFTA.

Ο Jonathan Glazer είναι σεναριογράφος και σκηνοθέτης, βραβευμένος με Όσκαρ και δύο φορές με BAFTA (*Sexy Beast*, *Birth*, *Under the Skin*, *Η Ζώνη Ενδιαφέροντος*). Το 2024 η ταινία των Glazer και Wilson *Η Ζώνη Ενδιαφέροντος* κέρδισε το Όσκαρ Καλύτερης Διεθνούς Ταινίας.

Σχετικά με τα Guardian Documentaries

Ο Guardian είναι ένας παγκόσμιος δημοσιογραφικός οργανισμός που παράγει απρόμνητη, ανεξάρτητη δημοσιογραφία. Το τμήμα Guardian Documentaries είναι αφιερωμένο στην αφήγηση επείγουσων, σύγχρονων ιστοριών με ξεχωριστή καλλιτεχνική ματιά. Παράγει, επιμελεί και αναθέτει ταινίες από όλο τον κόσμο. Τα Guardian Documentaries έχουν αποσπάσει διθυραμβικές κριτικές και διακρίσεις, ανάμεσά τους ένα Όσκαρ το 2021 για το *Colette* και ένα βραβείο BAFTA Κινηματογράφου το 2022 για το *The Black Cop*.

Συντελεστές

Σκηνοθεσία	Yuval Abraham, Rachel Szor
Παραγωγή	Harry Davies, Lindsay Poulton, James Wilson
Εκτελεστικός παραγωγός	Jonathan Glazer
Εκτελεστικοί παραγωγοί για τον Guardian	Paul Lewis, Nicole Jackson
Εκτελεστικοί παραγωγοί	Joseph Schull, Harriet Gugenheim, Wendy vanden Heuvel
Συμπαραγωγοί	Ekaterina Ochagavia, Noa Yachot
Για τον Guardian	Katharine Viner, Owen Gibson, Betsy Reed, Bethan McKernan
Διεύθυνση φωτογραφίας	Ανώνυμος, Rachel Szor
Μοντάζ	Yuval Abraham, Rachel Szor, Harry Davies
Επικεφαλής μοντάζ ήχου	Robert Farr
Μοντάζ ήχου	Lars Ginzl, Benjamin Hörbe
Πρόσθετα drones *	Mica Levi, Rudi Zygodlo
Οπτικά εφέ	Clark Kimberly, Ian Hutchinson, Rudi H, Swordfish, Albert Isaac, river

Από τον Guardian

Ο Guardian αισθάνεται τιμή που συνεργάζεται σε αυτό το εγχείρημα με τους σκηνοθέτες Yuval Abraham και Rachel Szor, τον συμπαραγωγό James Wilson και τον εκτελεστικό παραγωγό Jonathan Glazer.

Το NAZA πατάει σε αποκαλύψεις που δημοσιεύτηκαν αρχικά από τον Guardian, το ισραηλινο-παλαιστινιακό έντυπο +972 Magazine και το εβραϊόφωνο μέσο Local Call. Από το 2023, ο Yuval Abraham και ο Harry Davies — ανταποκριτής ερευνών του Guardian και ένας από τους παραγωγούς της ταινίας — συνεργάζονται στενά για να ερευνήσουν τη χρήση νέων τεχνολογιών από τον ισραηλινό στρατό στις επιχειρήσεις του στη Γάζα και τη Δυτική Όχθη. Η συνεργασία τους περιλαμβάνει πρωτοποριακές έρευνες για τις πρακτικές στοχοποίησης του Ισραήλ με χρήση τεχνητής νοημοσύνης στη Γάζα· μια μεγάλη έρευνα του 2024 για τις προσπάθειες του Ισραήλ να υπονομεύσει τις έρευνες για εγκλήματα πολέμου· και μια έρευνα του 2025 που αποκάλυψε σύστημα παρακολούθησης το οποίο υποκλέπτει εκατομμύρια τηλεφωνικές κλήσεις Παλαιστινίων κάθε μέρα — ένα εκτεταμένο και αδιάκριτο πρόγραμμα χτισμένο με τεχνολογία της Microsoft.

Οι πληροφορίες για τις τεχνολογίες που χρησιμοποιεί ο ισραηλινός στρατός είναι διαβαθμισμένες, και η δημοσιογραφική κάλυψη αυτού του είδους είναι εξαιρετικά δύσκολη. Ωστόσο, επί τρία χρόνια, ο Abraham και ο Davies έκαναν επίπονη δουλειά για να διασταυρώσουν πληροφορίες από πηγές σε ολόκληρο το φάσμα του ισραηλινού στρατού, καθώς και από πληροφοριοδότες μέσα σε μεγάλες αμερικανικές εταιρείες τεχνολογίας που συνεργάζονται μαζί του. Μεγάλο μέρος αυτών των ρεπορτάζ στηρίχθηκε σε μαρτυρίες εμπιστευτικών δημοσιογραφικών πηγών, πολλές από τις οποίες έχουν άμεση γνώση της παρακολούθησης Παλαιστινίων στη Γάζα και τη Δυτική Όχθη.

Το NAZA πατάει σε αυτή τη δουλειά· στην ταινία μιλούν απευθείας κάποιες από αυτές τις πηγές. Αυτό που αναδύεται είναι ένα ανησυχητικό πορτρέτο των ανθρώπων που σχεδίασαν και λειτούργησαν συστήματα μαζικής θανάτωσης και καταστροφής. Δεδομένης της ευαισθησίας του ρεπορτάζ και των συνεπειών για τις εμπλεκόμενες πηγές, η δουλειά των Abraham και Davies στηρίχθηκε σε εμπιστοσύνη που χτίστηκε με τον χρόνο, με την προστασία των πηγών και την αυστηρή ασφάλεια των πληροφοριών στο επίκεντρο των ερευνών τους. Η παραγωγή του NAZA χρειάστηκε να υιοθετήσει αντίστοιχα μέτρα για την προστασία της ταυτότητας όσων μίλησαν υπό τον όρο της ανωνυμίας. Τόσο οι φωνές όσο και η εμφάνισή τους έχουν αλλοιωθεί.

Ο Harry Davies, ανταποκριτής ερευνών του Guardian και παραγωγός του NAZA, δήλωσε:

«Η έρευνά μας δεν έδωσε μόνο μια εικόνα του σύγχρονου πολέμου· αποκάλυψε και κάτι πιο συγκεκριμένο: πώς η εκτεταμένη αρχιτεκτονική μαζικής παρακολούθησης του Ισραήλ στα κατεχόμενα παλαιστινιακά εδάφη χρησιμοποιήθηκε ως εργαλείο σε μία από τις πιο καταστροφικές αεροπορικές εκστρατείες βομβαρδισμών της πρόσφατης ιστορίας. Ένα σύστημα φτιαγμένο για να ακούει και να ελέγχει βοήθησε να δημιουργηθεί μια μηχανή μαζικής θανάτωσης.»

Επιλεγμένη περαιτέρω ανάγνωση

GUARDIAN ΚΑΙ +972 MAGAZINE

- 01 Abraham, Y. (Δεκέμβριος 2023), *'A mass assassination factory': Inside Israel's calculated bombing of Gaza*
+972 Magazine
- 02 Davies, H. και McKernan, B. (Δεκέμβριος 2023), *'The Gospel': How Israel uses AI to select bombing targets in Gaza*
The Guardian
- 03 Abraham, Y. (Απρίλιος 2024), *'Lavender': The AI machine directing Israel's bombing spree in Gaza*
+972 Magazine
- 04 McKernan, B. και Davies, H. (Απρίλιος 2024), *'The machine did it coldly': Israel used AI to identify 37,000 Hamas targets*
The Guardian
- 05 Davies, H., McKernan, B. και Abraham, Y. (Μάιος 2024), *Spying, hacking and intimidation: Israel's nine-year 'war' on the ICC exposed*
The Guardian
- 06 Davies, H. και Abraham, Y. (Ιανουάριος 2025), *Revealed: Microsoft deepened ties with Israeli military to provide tech support during Gaza war*
The Guardian
- 07 Davies, H. και Abraham, Y. (Μάρτιος 2025), *Revealed: Israeli military creating ChatGPT-like tool using vast collection of Palestinian surveillance data*
The Guardian
- 08 Davies, H. και Abraham, Y. (Αύγουστος 2025), *'A million calls an hour': Israel relying on Microsoft cloud for expansive surveillance of Palestinians*
The Guardian
- 09 Davies, H. και Abraham, Y. (Σεπτέμβριος 2025), *Microsoft blocks Israel's use of its technology in mass surveillance of Palestinians*
The Guardian
- 10 Yachot, N. (Δεκέμβριος 2025), *'Data is control': What we learned from a year investigating the Israeli military's ties to big tech*
The Guardian

ΑΛΛΑ ΜΕΣΑ

Αρκετοί ακόμη δημοσιογραφικοί οργανισμοί έχουν επιβεβαιώσει τη χρήση συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης από τον ισραηλινό στρατό στη Γάζα, μεταξύ των οποίων το Lavender.

- 11 Kingsley, P. κ.ά. (Δεκέμβριος 2024), *Israel Loosened Its Rules to Bomb Hamas Fighters, Killing Many More Civilians*

New York Times

- 12 Dwoskin, E. (Δεκέμβριος 2024), *Israel built an 'AI factory' for war. It unleashed it in Gaza*

Washington Post

- 13 Biesecker, M. κ.ά. (Φεβρουάριος 2025), *As Israel uses US-made AI models in war, concerns arise about tech's role in who lives and who dies*

Associated Press

NAZA

Μια ταινία των Yuval Abraham και Rachel Szor

ΔΙΑΝΟΜΗ

 TANWEER